

Regeringskansliet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster

Er beteckning: Fö2024/01550

Länsstyrelsen Västra Götaland (Länsstyrelsen) yttrar sig över slutbetänkandet av *Utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven* (SOU 2024:64).

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar ambitionen att stärka motståndskraften hos kritiska verksamhetsutövare i Europeiska unionen. Vi ser även positivt på ett tillkommande tillsynsuppdrag och att samstämmighet eftersträvas i implementeringen av CER-direktivet och NIS2-direktivet.

Länsstyrelsen anser, till skillnad från utredningen, att det jämfört med NIS2-direktivet föreligger liknande problematik avseende förslaget att länsstyrelserna ska tillsyna varandra. Länsstyrelsen lämnar därutöver några synpunkter på utredningens förslag och bedömningar.

5.3.4 Undantag för brottsbekämpning och Sveriges säkerhet

Utredningen föreslår att tillsynsmyndigheten enligt säkerhetsskyddslagen (SäKL) ska meddela om en verksamhetsutövare har anmält att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Syftet är att en verksamhetsutövare inte ska kunna undvika tillsyn genom att uppge att en viss samhällsviktig tjänst är säkerhetskänslig trots att den inte är det, och på så sätt kringgå tillsyn enligt endera av regelverken.

Länsstyrelsen anser att det är tveksamt om endast information om en verksamhetsutövare har anmält att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet uppfyller det syfte som förslaget avser. Informationen säger ingenting om vilken del av verksamheten som är

säkerhetskänslig. En anmälan om säkerhetskänslig verksamhet skulle kunna grunda sig i att en verksamhetsutövare har en (1) handling som är säkerhetsskyddsklassificerad men resterande delar av verksamheten är inte säkerhetskänslig.

Ett alternativ skulle vara att bestämmelsen vidgas med en skyldighet för tillsynsmyndigheten enligt SäkL att uppge vilken del av verksamhetsutövarens verksamhet som är säkerhetskänslig. Länsstyrelsen ser dock två problem med en sådan bestämmelse. För det första har inte alltid tillsynsmyndigheten information om vilka delar av en verksamhetsutövares verksamhet som är säkerhetskänslig. I de fall informationen saknas skulle den behöva begäras in från verksamhetsutövaren. För det andra är frågan huruvida det är lämpligt att den typen av information, som i regel är säkerhetsskyddsklassificerad, ska exponeras.

6.2.1 Begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet

Länsstyrelsen delar utredningens beskrivning av utmaningarna med otydligheten mellan begreppen samhällsviktig tjänst och samhällsviktig verksamhet.

Länsstyrelsen instämmer med utredningens bedömning om att det finns ett stort värde av att i framtiden se över direktivens¹ koppling till det svenska beredskapssystemet och möjligheten till att ensa såväl begrepp som sektorer som träffas av olika regelverk.

6.3.5 Beslut om identifiering och underrättelse om skyldigheter

Länsstyrelsen anser att det bör införas en bestämmelse om att en verksamhet som är föremål för utredning av huruvida den är kritisk eller inte ska tillhandahålla tillsynsmyndigheten den information som krävs för utredningen. Länsstyrelsen menar att det är mycket svårt för tillsynsmyndigheterna att på egen hand utreda om en verksamhet uppfyller kriterierna för att kunna vara en kritisk verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen anser vidare att en överklagan av ett beslut om att en verksamhetsutövare är kritisk bör vara ett mål som handläggs skyndsamt i domstol.

¹ NIS2- och CER-direktiven

8.1 Skyldighet att genomföra riskbedömning

Länsstyrelsen anser att fördelningen i tid mellan riskbedömning och åtgärder är oproportionerlig. Länsstyrelsens uppfattning är att åtgärder som kommer att vara aktuella efter riskbedömning exempelvis kan innebära rent fastighetstekniska åtgärder, vilka oftast tar mycket längre tid att åtgärda än en månad.

Länsstyrelsen bedömer att det är otydligt huruvida de föreslagna tillsynsmyndigheterna för offentlig sektor har föreskriftsrätt och huruvida Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskriftsrätt för offentlig sektor ska vara exklusiv. Om MSB ska ha en exklusiv föreskriftsrätt avseende offentlig sektor bör det framgå mer tydligt att de aktuella tillsynsmyndigheterna inom sektorn inte ska ha sådan föreskriftsrätt. Länsstyrelsen föreslår vidare att de tillsynsmyndigheter som ska bedriva tillsyn utifrån MSB:s föreskrifter ska ges tillfälle att yttra sig om föreskrifterna.

8.2 Åtgärder för motståndskraft

Länsstyrelsen bedömer att föreskriftsrätten är otydlig. Se Länsstyrelsens synpunkt under avsnitt 8.1.

8.3 Incidentrapportering

Kritiska verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera incidenter som medför eller kan medföra en betydande störning i tillhandhållandet av samhällsviktiga tjänster. Utredningen konstaterar att *"det krävs att incidenten potentiellt kan medföra en störning i den samhällsviktiga tjänsten, dvs. det måste finnas viss sannolikhet för att en störning kan inträffa"*.

Länsstyrelsen vill betona vikten av att begreppet *"kan medföra"* förtydligas så långt det är möjligt i framtida föreskrifter för att undvika skillnader i tolkning bland tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare.

9.3.4 När ska en bakgrundskontroll genomföras

Länsstyrelsen anser att det finns risk för att en verksamhetsutövare lägger allt för stor tilltro till en bakgrundskontroll. Det är viktigt att en verksamhetsutövare inser att kontrollen av en persons lämplighet behöver prövas bredare både inför ett deltagande i verksamheten och löpande. Länsstyrelsen föreslår därför att bestämmelsen ska utökas och innefatta ett liknande system som det som finns i

säkerhetsskyddsregleringen med krav på bland annat kontroll av betyg, referenser och säkerhetsprövningsintervju.²

10.3 Tillsynsmyndigheter i Sverige

Utredningen anser att det, utifrån CER-direktivet, inte föreligger samma problematik som för NIS2-direktivet avseende förslaget om att länsstyrelserna ska tillsyn av varandra. Länsstyrelsen gör dock en annan bedömning.

Av betydelse för tillsyn enligt CER-direktivet har länsstyrelserna en gemensam förvaltningsorganisation av verksamhetsområden som inkluderar gemensamma arbetsutskott, nätverk, processer, rutiner, projekt, resurser och system. Gemensamt arbete bedrivs dessutom inom respektive civilområde. Länsstyrelsen bedömer därför att det jämfört med NIS2-direktivet föreligger liknande problematik avseende tillsyn över länsstyrelser enligt CER-direktivet.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att det mest lämpliga är att det är samma tillsynsmyndigheter som ansvarar för sektorn offentlig förvaltning enligt CER-direktivet som enligt NIS2-direktivets genomförande. Länsstyrelsen noterar att utredningen har lämnat två olika förslag i de olika betänkandena³ om hur länsstyrelserna ska tillsyna varandra. Om Regeringen kommer fram till att länsstyrelserna ska tillsyna varandra förespråkar Länsstyrelsen det alternativ som utredningen föreslår i slutbetänkandet⁴.

13.4 Behov av bestämmelser om sekretess, med mera

Länsstyrelsen bedömer att det finns behov av att förtydliga tillämpningarna av 18 kap. 8 och 13 §§ i offentlighet- och sekretesslagen (OSL). Utredningen anger att tillämpningen av bestämmelserna har prövats av kammarrätter. Det finns dock ingen prejudicerande dom från högsta instans som slutligen avgjort omfattningen av bestämmelsernas tillämplighet. Länsstyrelsen menar att det finns en risk för att praxis kan komma att förändras. För att säkerställa att rättstillämpningen kommer att bestå över tid och för att de uppgifter som utredningen nämner fortsatt ska omfattas av sekretess anser Länsstyrelserna att det finns ett behov

² 5 kap. 2 § säkerhetsskyddsförordning (2021:955)

³ SOU 2024:18 och SOU 2024:64

⁴ SOU 2024:64

av att förtydliga sekretessbestämmelsernas avsedda tillämplighet direkt i lag.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med samordnaren Therese Gustafsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Lisa Nordahl medverkat.

Kopia till

alfred.pucek@regeringskansliet.se